

pravljenege, nekaj obljubljenega, tedaj nam ni volja umakniti se sedaj, ko smo uže toliko časa vztrajali in delati dotlej, da nam kdo breme odvzame in na svoja ramena naloži. — Velja pa „Učit. Tov.“ za celo leto 3 gl., a za polleta 1 gl. 50 kr. Pri tej priliki pa vabimo naročnike, ki so list sprejemali in obljubili plačati, da izveršé svojo besedo. Ako se list iz rodoljubja ureduje, vendar nihče ne móre tirjati, da bi ga založnik sam plačeval, kajti tudi on nima pri listu drugega, nego skerbi in sitnosti, toliko prijateljem in neprijateljem v porazumljenje. — Spise in dopise prejema uredništvo, **M. Močnik**, učitelj na I. mestni šoli, st. terg. h. št. 13; naročnino in naznanila pa založnik **R. Milic**, na st. tergu hišna šte. 19. Ako kdo želi, lahko dobi še letnik 1880., ki je posebno zanimiv zarad g. Lavtar-jevega spisa o prirodoslovji. Bog!

Abecednik za slovenske ljudske šole.

Sèstavila Razinger in Žumer, založil pl. Kleinmayr in F. Bamberg v Ljubljani.
Cena 20 kr.

Slavno naučno ministerstvo je z odlokom 7. nov. t. l. potrdilo „Abecednik“ za rabo na slovenskih ljudskih šolah, isto tako tudi slovensko-nemški „Abecednik“. Prilicno je torej, da danes nekoliko spregovorimo o „Abecedniku“ za slov. šole, da razpravljamo njega sestavo in namen, katerega sta pisatelja pred očmi imela.

„Abecednik“ obseza vso tvarino, katera se mora po učnem redu v prvem šolskem letu učiti in vendar ima knjiga le 80 strani. Priredjena je knjiga po pisalno-bralni metodi, katera je najbolj razširjena. Tvarina je razdeljena a) v prvotne vaje in b) nazorni nauk s primernimi berili. Prvi del prvotnih vaj obseza pouk v malih pisnih in tisnih črkah. Ker pedagogične skušnje uče, da je najbolje, ako se poučevanje prične samo s pisnimi črkami in še le nekoliko pozneje prestopi k tisnim črkam, so v tem oddelku písne in tisne vaje ločene, tako, da je leva stran pisana a desna stran tiskana, pri tem pa vendar obsezate obe strani iste vaje. Vse pisane črke so med potezami, kar se pri prvotnem pouku ne sme opuščati. Tudi velikost pisnih in tisnih črk popolnoma zadostuje. Kar se tiče metode pisave, vzeta je iz predpisov „Kurandovih“ iz zaloge šolskih knjig. Oblike teh črk se ujemajo z malimi izjemami z oblikami, katere so v prvi izdaji tega „Abecednika“, samo da na črkah posamezni deli niso tako vidni. Oblika pismen je toraj nekoliko drugačna, a metoda je ravno tista, ki se je že tudi v „Tovarišu“ l. 14. t. l. kot priloga obravnavala.

Prejšni „Abecednik“ imel je za prve vaje vse samoglasnike. Ker so pa „a“, „e“, „o“ za prve pisne vaje težji, kakor „u“ in „m“, je uvrstitev, kakoršna se tu nahaja, popolnoma opravičena; sploh se v nobeni začetnici več ne nahajajo vsi samoglasniki pred soglasniki. Kar smo v starem „Abecedniku“ pogrešali, je vezaj (-) med zlogi posameznih besedi. Učenci še niso zmožni, sami na pogled spoznati, kateri so zlogi ene besede in jih pravilno v besede združevati. Do 22. strani seznanijo se učenci z vsemi malimi črkami. Zlogi v teh vajah imajo vsi razun samoglasnika le en soglasnik, bodi si kot začetnico ali končnico. To je hvalevredno, ker se na ta način otroci v prvotnih vajah tako utrdijo, da potem brez truda v zlog še en soglasnik kot končnico sprejme. Ta končnica je prav na naravni način izpeljana v vajah na 22. in 23. strani; n. pr. le-vi, lev i. t. d. Miklošičeva „Začetnica“ pa ima že pri prvih vajah tudi po dva soglasnika v zlogu, kar poučevanje v branji jako zavira. Dalje so na 24., 25. in 26. strani vaje sè zlogi, kateri se začenjajo z dvema ali več soglasniki. Te vaje zadostujejo, akoravno so mnogo okrajšane glede starega „Abecednika“.

Drugi del prvotnih vaj obseza vélike pisne in tisne črke. Pri vélikih črkah izpuščen je vezaj med zlogi in so le še zlogi posameznih besedi razstavljeni. Dobro je, da ima vsaka črka svojo pisno in tisno vajo, kar smo v starem „Abecedniku“ jako pogrešali, ker so obsezale vélike črke le 4 strani. Ne, da trdimo, kakor da bi učenci ne mogli teh bralnih vaj prebaviti, le v pisavi zamenjujejo oblike pismen, ako se jih preveč na enkrat predóci; tu obsezajo 15 strani. Po tolikih vajah nasleduje še nekoliko vaj v branji (str. 42., 43.), kjer niso besede več v zloge deljene. Stavki teh vaj so prav kratki. V prvi vaji se dopoveduje, kaj so osebe ali reči; v drugi, kakošne so in v tretji, kaj delajo osebe, živali in reči. Te vaje véžejo prvi oddelek z drugim — nazornim naukom.

Nazorni nauk deljen je v 17 nazornih vaj. Zaznamovane so z vélikimi črkami mesto števil, češ, da otroci še ne poznajo toliko števil. Splošno o teh vajah le to omenimo, da reči, katere se obravnavajo, niso le našteje, kakor v prejšnjem „Abecedniku“, ampak so tako v stavke vpletene, da nazorna vaja ves obravnavani predmet kot celoto otroku pred oči postavi; n. pr.: „Šola“, „Človek“, „Jed in pijača“, „Obleka“, „Stanovanje“ i. t. d. Obravnavne stvari pa so debelo tiskane, tako, da jih učenec lahko hitro iz vaje poišče in našteje. Druge nazorne vaje pa imajo osebe ali reči, o katerih se govori prav umno in otroškemu umu primerno upletene v povesti, kakor „Družina in človeška doba“, „Nedelja“, „Mesto“, „Vrt“. Vseh 17 nazornih vaj je enako in prav veliko tiskanih. Pri vsaki vaji so še primerna berila v vezanem in ne vezanem slogu uvrstena. Tudi se ni pozabilo na dvogovor in po vsem nazornem

nauku raztresene so mične in lahko umevne uganjke. Da se otročje oko navadi različnih tiskanih črk, je vsako berilo z drugačnimi črkami tiskano, česa v starem „Abecedniku“ in v „Začetnici“ pogrešamo.

Cesarska pesem, katere naj v nobenem berilu ne manjka, in kratko vošilo končate „Abecednik“.

Šolske knjige morajo biti vravnane po učnih črtežih. Učitelji so zahtevali in zahtevali novih učnih knjig. — Slovenski „Abecednik“ iz c. k. zaloge šolskih bukev je potekel in iz Dunaja so nam poslali jeseni l. 1878 „Začetnico in I. berilo“. Učitelji po Kranjskem niso bili nič kaj zadovoljni s to knjigo. — Razvrstitev je izvrstna, zadržaj knjige sploh ustreza, a mislimo le na format knjige in na nje ceno; 30 kr. za prvo knjigo, ki jo otrok v roke dobiva, to je vendar malo preveč. — Dve ali še tri leta naj bi se otrok iz ene in iste knjige učil brati, pisati, pa še nekaj slovnice, no to je vendar otroku predolgočasno. Prvo knjigo navadno raztrgajo otroci, preden brati znajo, pozneje uže nekaj bolj knjigo varujejo. Prejšnji slovenski „Abecednik“ je bil nekaj preobširen po nekaterih vajah, in sploh ni bil uravnan po novih učnih črtežih. Iz teh in takih uzrokov sta se pisatelja lotila dela, in spravila na dan res kaj izvrstnega in vrednega priporočila. Naj bi se učitelji le zamislili v ta „Abecednik“, ker tukaj ni besede, ki bi ne bila premišljena in preudarjena. Tudi unanja oblika knjigo priporoča, papir je trden, vezanje dobro, cena 20 kr. ni prenapeta. Vrhu tega daje založnik g. Bamberg v Ljubljani na 10 iztisov 1 za revne otroke. Učitelji, lahko se sami prepričate, da je stvar taka! Prihodnje leto o slovensko-nemškem „Abecedniku“ kaj! Bog!

Dr. France Prešern.

Kakor na grobu — postavili so tudi v našem slovstvu malo da ne vsi boljši pesniki ranjkemu sprelepim spominkov — tako, da je težko povedati, kateri je lepši ali celó najlepši.

Vže l. 1832, kedar se Prešern še le z nekterimi spevi prikaže na pesniškem polji, pozdravi ga Fr. L. Čelakovský klasičnega pesnika slovanskega; l. 1833 ga rojakom svojim iskreno pohvali M. Čop. Radostno so sprejemali Slovenci sploh Prešernove pesmi, slovenske in nemške; le premalo jih jim je védno bilo.

Pesnik sam se primérja labudu. — Torej je l. 1847 o njegovih „Poezijah“ v „Novicah“ pisal Fr. Malavašič, da Prešern more se priličiti labudu, kateri preganjan in ranjen od nemilih viharjev osode plava po samotnem jezeru življenja; išče, česar najti ne more; hrepeni po tém, kar mu je namenjeno, česar pa doseči ne more, in zdaj v žalosti svojega serca v milih glasih zdihuje, zdaj v nevolji srečo v britkem spoznanji